

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 40.

V Ljubljani, v soboto 28. septembra 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrť leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista.“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani. Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

P. n. volivcem za deželni zbor kranjski!

Dne 12. in 19. septembra izkazali ste nam zaupanje, izvolivši nas deželnimi poslanci.

Iškreno se zahvaljujemo za to častno zaupanje!

Skušali bomo, da zaupanje s svojim delovanjem opravičimo.

Svesti smo si, da imamo svoje mandate zahvaliti pravemu prepričanju in svobodni volji ljudstva.

Zato pa nimamo in ne poznamo drugega smotra, nego z božjo pomočjo delovati za pravi blagor, napredek in pravice ljudstva, po starem vseslovenskem geslu:

Vse za vero, dom in cesarja!

V Ljubljani, 21. septembra 1901.

Mihael Arko, Dr. Janko Brejc, Oton pl. Detela, Franc Drobnič, Josip Dular, Franc Jaklič, Franc Košak, Dr. Janez Ev. Krek, Andrej Mejač, Primož Pakiž, Viljem Pfeifer, Josip Pogačnik, Fran Povše, Dr. Viljem Schweitzer, Dr. Ivan Šusteršič, Dr. Ignacij Žitnik.

Slovinci proč od liberalizma — sledimo klicu dr. Janeza Bleiweisa!

Volivni boj se je polegel. Slovenski narod je govoril, govoril je, da se ob njem liberalni viharji razlete kakor dež ob skalo. In to ni slovensko ljudstvo pokazalo še le pri ravnokar minolih volitvah, slovensko ljudstvo že desetletja vstrajno in vedno krepkejšo kljubuje liberalcem. Takoj, ko je pokojni „oče Slovencev“ razvil zastavo slovenske politike in so se Slovenci združili pod geslom „Vse za vero, dom, cesarja“, takoj so se na Slovenskem pojavili liberalni rovarji. Namestu sedanjega dr. Tavčarja stal je dr. Razlag in kakor nemški listi sedaj hvalijo Tavčarja, tako so hvalili dr. Razlaga, in kakor sedaj hvalijo slovenske naprednjake, isto tako so tedaj hvalili slovenske liberalce, ki so si takrat nadelili ime „Mladoslavenci“.

„Rodoljuba“ takrat ni bilo, pač pa so liberalci proti Bleiweisovim „Novicam“ izdajali umazani „Tednik“ in po smrti idealnega prvega „Narodovega“ urednika Tomšiča, je „Narod“ skoro zagazil v blato, v katerem še sedaj tiči.

Sedanja zveza slovenskih liberalcev z Nemci ni nova. To je samo ponovljenje starega pobratimstva, starega liberalnega izdajstva domovine. Že pred desetletji leti imeli so slovenski liberalci zveze z Nemci in liberalne voditelje je proti ogorčenju slovenskega ljudstva branil celo znani Dežmanov „Tagblatt“. Na obćnem zboru nemškega konstitucijskega društva l. 1874. v Ljubljani je prvomestnik dr. Suppan govoril, „da se je pri volitvah v državni zbor leta 1873. pokazal nezaceljiv razpor, med narodno stranko; en del je slovo dal verskim načelom narodno klerikalne stranke in se že v mnozih točkah sklada z nami. To frakcijo, ki že bolje pot hodi, loči od nas le še državnopravno in narodno vprašanje. A popolno upanje imamo (es ist alle Aussicht), da ta frakcija pride do spoznanja, da v politiki ne veljajo sanjarije in da

se bode z nami popolnoma zvezala (als Bundesgenossen anschliessen?) Mi liberalci pa potrebujemo zaveznikov za hudi in dolgi boj, ki nas še čaka s klerikalci, predno cerkev spravimo pod državno oblast, kajti poleg nje ne more ostati, nad njo pa še celo ne.“ To so dobesedne besede dr. Suppana 1874. l. Dr. Janez Bleiweis je na to natisnil v „Novicah“ naslednje besede: „Da bodo naši „mladi“ polagoma z vsem v nemčurski tabor prestopili, to so previdni možje že davno prerokovali, in to se na Kranjskem vedno bolj kaže, pa tudi iz Štajerskega čujemo prav zanimive reči o tamošnjih Mladoslavencih.“

Kakor sedaj, tako so imeli tudi tedaj slovenski liberalci zveze z nemškimi židovskimi listi, v katerih so v dopisih iz Ljubljane blatili slovensko narodno stranko in njenega voditelja, povzdigovali pa liberalnega vodjo dr. Razlaga. Ko se je ustanovilo prvo liberalno slovensko politično društvo, nazval je nemški ljubljanski „Tagblatt“ to društvo „Schwesterverein“ in pozneje „Bundesgenosse“. Združeni nemški in slovenski liberalci so tedaj poslali „zastopat“ slovenske interese v delegacijo — dr. Schafferja. Iste psovke, katere je na plemenitega katoliško-narodnega politika dr. Costo izustil na zadnjem shodu Ivan Hribar, se tedaj bero po nemških židovskih listih. In kakor tedaj psovke niso dosegle neomadeževane časti Costove, tako ostane tudi sedaj blatenje moža, ki počiva v grobu, brez pomena, k večjemu, da so blatenje mrtvih obsoja samo ob sebi.

Kakor so se tedaj, ko je dr. Janez Bleiweis stal na čelu slovenske katoliške stranke, liberalci odlikovali s hinavščino, tako je tudi sedaj hinavščina orožje slovenskih liberalcev, kako bi sicer v svojem letošnjem volivnem oklicu mogli trditi, da so oni Bleiweisova stranka! Kako globoka hinavščina tiči v tej liberalni trditvi, kaže dejstvo, da so liberalci dr. Janeza Bleiweisa v svojem „Slovenskem Nerodu“ grdo psovali in da so se proti sivolasemu očetu Slovencev povzpeli celo do psovke: „Kamor Bleiweisova senca pade, tam trava ne raste!“ Tedaj so Bleiweisove „Novice“ upravičeno vzkliknile: „Žalostno in sramotno pa je za stranko, v katere imenu smejo taki pritlikovci govoriti in pisati; žalostno je tudi za nas Slovence sploh, da se med nami goji taka golazen, kateri ni nobena reč, nobena oseba več spoštljiva, ki ne verujejo na drugega, nego na svojo po slabo razumljenem liberalizmu prismojeno pamet in to, kar se v njej rodi; najbolj žalostno pa je to, da imajo take brezdomovinske „katilinarčne eksistence“ in gnjidovi klateži manijo, grditi in skruniti nam naše najbolj častite možje, namesto da bi jih posnemali in se učili od njih, česar jim je najbolj potreba: političnega takta in domoljublja.“ Ali niso te besede primerne tudi za današnje dni?

Slovenski liberalci so v dolgih letih ostali neizpremenjeni. Z istimi sredstvi kot pred desetletji rujejo naprej proti svetinjam našega ljudstva, a čim srditejše se zaletavajo v ideale našega naroda, tem vstrajneje jih ljudstvo odbija in meče med smeti.

Dr. Janez Bleiweis je že leta 1874. klical Slovincem: „Da se „mladoslovenci“ z nemčurji že popolnoma pajdašijo, — to trditev je opravičil „Narod“ sam. Vesel hvale katero je zapel dr. Schaffer v zboru konstitucijskih

posebnežev „mladoslovenecem“ zaradi njihovega postopanja v državnem zboru, ponuja ta list nemčurjem naravnost roko k zvezi zoper „klerikalce“ in sicer pod jako lahkimi pogoji. Bodo kmalo skupaj, kajti načela so enaka „mladim“ in nemčurskim liberalcem; bistvena razložka ni med njimi, gre jim le še za neke formalne stvari, namreč za jezik; „Narodovci“ pišejo slovenski, „Tagblattovci“ pa nemški. Ni dvomiti, da bodo pri prvih volitvah že zedinjeni z nemčurji rovali proti Slovincem. Zato pa nam je treba pozornosti in marljivega delovanja, ako hočemo, da se narod slovenski ohrani svoji narodnosti in veri svoji,“ in nekaj dni pozneje je napisal dr. Janez Bleiweis „Narodovcem“: „Ravno zato, ker je „Novicam“ mar za narodnost slovensko, so opozorile „Narodovce“ na nevarnost, v katero se podajo, ako se bratijo z nemčurji. Ali jim ni znan pregovor: „Če h..... pomoliš prst, bo hitro vzel vso roko?“ Danes darujete nemškutarjem svoja druga načela, jutri vam bodo pa še jezik vzeli. Tako je!“

Bleiweisovega svarila liberalci niso poslušali. Ogorčene so zato pisale „Novice“ o slovenskih liberalcih:

„Sami nič ne morejo drugega vstvariti, ko psovke na stare naše voditelje in na duhovnike; in drugim ne pustijo nič pisati, ker vsacega razmesarijo, kdor se s kakim delom na beli dan pokaže. Ustanovila se je s pomočjo slovenskih rodoljubov „Narodna tiskarna“, in mnogo ploda smo od nje pričakovali. Pa motili smo se.

Rodoljubje slovensko, ki je žrtvovalo denar za tiskarno, vidi zdaj, kako se tiskarna in njeni pomočki zlorabijo za razdraženje naroda, za psovanje starih, zaslužnih narodnjakov in za iztiranje verskega čuvstva iz slovenskih src. V politiko vstopivši, jeli so razdirati vse, kar je bilo s težkim trudom sezidano. Razdrli so narodno slogo, odvrčajo narod od ljubezni do domovine, in ščujejo ga na duhovne. Dopisi „Naroda“, ki so goreli pod Tomšičem v čisti ljubezni do naše svobode in neodvisnosti, obdelavajo zdaj le še polje liberalizma, psovanja in obrekovanja. Svojo vsem očividno duševno siromašnost skuša „Narod“ v svojih člankih zakrivati s surovo, iz Prusije in iz pruske filiale na Dunaju importirano „Pffaffenhetze“.

Prokleta seme nesloge, katero so med narod zasejali, je žalibog našlo svojo prst, ljulika veselo poganja: čitalnice hirajo, kar jih še ni pomrlo, narodna stranka hodi z žalostno povešeno glavo, mladina postaja mlačna za narodno idejo; nemškutar pa zmagonosno, prešerneje, ko kedaj, glavo po konci nosi.

Ne dosti na tem; tudi materijelno hočejo slovenski narod zadušiti: narodno banko „Slovenijo“, ustanovljeno s trudom in žrtvami slovenskih rodoljubov, skušajo na vse načine ob zaupanje spraviti in spodjesti.

Koliko so nam ti ljudje v teh kratkih letih škodovali, se v kratkem dopovedati ne dá, in reči se more: Ko bi jih bil sovražnik nalašč za to najel in plačal, da slovenski narod do pogube dotirajo, ne bi bili mogli nam več škodovati.“

Dne 14. oktobra 1874. l. pa je prijel „oče Slovencev“ za pero in pisal je odličnemu slovenskemu rodoljubu na Štajersko pismo, ki se čita kot politična oporoka očeta Slovencev. To pismo, ki je natisnjeno l. 1875. tudi v „Novicah“, se glasi:

„Prečastiti gospod! Vsled cenjenega dopisa od 3. dne t. m. počastujem se Vam odgovoriti sledeče:

Vaš predlog, ki namerava porazumljenje in pa spravo med slovenskima strankama, mora pač vsak rodoljub pozdravljati s pristrčno radostjo kajti nesrečni razpor podira, kar smo zidali z velicim trudom in olajšuje nasprotnikom slovenstva dosego hudobnih njihovih namenov,

Po vsem tem si sedaj lahko mislite, da je pismo Vaše razveselilo vse rodoljube naše domovine, ki že mnogo let na straži stoje za blagor njen in za upor proti germanizaciji.

Čital sem čestito pismo Vaše včeraj narodnemu klubu naših poslancev, ki vse rodoljube deželnega zbora našega obsega, izvzemši dr. Razlaga, dr. Zarnika in Obrezo.

In soglasno je bilo odobreno, naj na Vaše cenjeno pismo odgovorim to-le:

Porazumljenje in popolna sprava med slovenskima strankama se mahoma izvrši s tem, da narodnjaki, ki so zapustili častitljivo slovensko zastavo z ničnimi pretvezami, se vrnejo zopet pod zastavo nazaj. S pretvezami, pravim, kajti gesla narodnih protestantov, ki se glasijo: „za omiko in svobodo“, „za napredek“ itd. so gole fraze in v tem oziru motijo ljudstvo, ker vsa dejanja slovenskih voditeljev od leta 1848 so merila in merijo na omiko in blagor našega naroda, na svobodo v razvitku njegovih pravic, v napredek v vsem. Ali nismo edini napravljali čitalnice, „Sokola“, dramatično društvo in slovensko gledališče? — ali nismo edini osnovali slovensko „Matico“? — ali nismo edini borili se za obveljavo narodnega jezika v šolah, v pisarnah? — ali nismo poganjali se za napravo šol za poljedelstvo? ali nismo spisali knjig mnogovrstnega obsežka? ali nismo v taborih edini razlagali naš program? vsaj v fotografiji največjega tabora slovenskega na Vižmarjih leta 1869 še vidimo Bleiweisa in Costo, Razlaga in Zarnika, Vošnjaka in Tonklija.

Zmirom edini smo skušali „Slovenijo“ snovati, zdaj pa se cepimo Slovenci na dvoje! In zakaj?

Mar je delovanje za omiko, napredek, svobodo, blagor naroda, germanizacija zadnji dve leti, kar se je „Narod“ rodil, kaj družega, kar bilo popred? In kaj pa je stvarila stranka, ki se imenuje „mlada“, slovenskemu narodu na korist? Naj nam drage volje pové: kaj neki? Mi ne vidimo nikjer, da bi bila kaj družega vstvarila za blagostanje naroda našega, za omiko njegovo za napredek njegov. V teh časnikih res, da se živahno giblje in čedalje veči razpor dela, alto, v čemur se giblje „die kleine aber rührige Partei“, čisto nič družega ni, nego v slovenski jezik prestavljeni nemški Bizmarkov liberalizem. Dokler je miroval Bizmark, mirovali so tudi mladoslovenci (glejte Zarnikov navdušeni sestavek za duhovščino našo še v „Novicah“ leta 1871), ko pa je Bizmark začel propagando svojo zoper katoliško vero in njegove duhovnike, kar brž je tudi mladoslovence napihnil njegov duh svobode in napredka in zagнали so pri volitvah glas: „farjev ne volite“ In „Narod“ in „Soča“ obdelujeta to temo v stoternih variacijah in psujeta cerkev našo in ves duhovski stan, kateri je za narodna naš jezik gotovo največ storil, — ki je edini pomočnik bil, da se je narodu našemu ohranil in da nas ni pogoltnilo žrelo germansko.

„Farjev ne volite!“ to je klic mladoslovenske svobode in napredka mladoslovenskega, ne vede, ko bi narodne naše duhovščine ne bilo na deželi, bi v deželnih zborih naših ne sedel skoro noben Slovenec. Živa priča temu so nekatere volitve v deželni in državni zbor na Kranjskem, in še posebno pri vas na Štajarskem.

To tedaj je cvet mladoslovenskega napredka, mladoslovenske svobode.

Ali je pač v tacih klicih sled omike? Bogme, da ne!

Iz te gotove nepristranske razprave, prečastiti gospod! vidite, da takomenovana mladoslovenska stranka nima ničesa pokazati, kar je

ona stvarila za omiko, napredek, in potem za blagostan naroda slovenskega; kar imamo, delo je sloge slovenske; „Narod“ s „Tednikom“ in „Sočo“, to je edina stvar mladoslovenska, ki je zasedjala in se je žalostni razpor med Slovence.

Ker tedaj ves svet vé in vidi, da je mladoslovenska stranka splav (abortus) slovenskega naroda, ki se je rodil šele po nemškem liberalizmu, zato menda tudi ne bi bilo težko poštene in rodoljubni inteligenciji mladoslovenski vrniti se k svojim materi Sloveniji nazaj in biti to, kar smo bili pred tremi leti: složni v vsem, kar zahteva domovina od nas!

Nekaterim mlajšim rodoljubom našim se je morebiti za malo zdelo, strinjati se zmirom z idejami in načeli starejih. Ali vsaj tega ni nihče zahteval, veljal je zmirom večine glas: To mora biti, kajti brez discipline ni nobenega reda na svetu; disciplina tudi slabe dela močne. Kam pridemo, če vsak svojo trdi in se ne vda večini!

„In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas! — pod tem ščitom nam je lahko složni biti, za geslo naše starodavno „za vero, dom, cara“.

To, prečastiti gospod! so moje in mojih političkih prijateljev misli.

Zročujem Vam jih z željo, da jih Vi in Vaši resno in s čisto ljubeznijo do milega našega naroda prevdarite.

Ako to storite, vverjen sem, da mi ne boste očitali, da zahtevam kaj, kar ni mogoče. Kako neki moglo bi to napačno in krivo biti, kar je od leta 1843 do 1872 prav in vzajemno bilo!

Drago bo meni in mojim prijateljem, ako daste od svojih glas, da brez kovanja novih prislovic se najdemo vsi Slovenci pod tistim geslom, v katerem prava omika, prava svoboda, krepki upor germanizacije, pravi napredek, in po vsem tem blagostan naroda našega najobširnejše polje imajo.

Dr. Janez Bleiweis.*

Tako je govoril dr. Janez Bleiweis Slovencem in tako govori iz starih letnikov svojih „Novic“ še danes: Slovenci, proč od liberalizma — poslušajmo in združimo se za geslo naše starodavno: Vse za vero, dom in cara!

To smo napisali mislečim Slovencem v premislek. Ni nov slovenski liberalizem, tudi sredstva njegova niso nova, novi so mejami le ljudje, ki ne poznajo slovenske politične zgodovine zadnjih let in ki mislijo, da je narodno-napredna stranka prvotna slovenska stranka, dočim je ta stranka le nadaljevanje tistega dela ki se je ločil od dr. Janeza Bleiweisa in vse svoje delo posvetil ne narodni blaginji, ampak rovanju za liberalizem, ki našemu narodu ne more nič koristiti. Zato pa kličemo mislečim Slovencem, ki hočejo krepak, svoboden rod: „Slovenci, proč od liberalizma — sledimo klicu dr. Janeza Bleiweisa!“

Po volitvah v Idriji.

Toliko zanimanja, govorjenja, razpravljanja po časnikih je doslej vzbudila malokatera volitev kakor zadnja deželnozborska volitev v Idriji. In čudno, po izidu volitve je skoro več pisanja, nego ga je bilo pred volitvami. Doslej so razni nemški listi kar kratko sporočili izid — sedaj pišejo cele razprave ter ugibljujejo, kaj je privedlo do tega izida. Pa kako abotne so nekatere trditve. Čujte le, kako je nekdo brzojavno sporočal v Schönererijanski list „Grazer Tagblatt“: „Glede deželnozborske volitve v Idriji je pomniti: 1. Soc. demokratje so deloma glasovali že pri prvi volitvi za klerikalnega kandidata. 2. Za ožjo volitev so na plakatih javno razglasili volivni kompromis klerikalcev in soc. demokratov. 3. Z ozirom na to skupno nasprotovanje so sklenili naprednjaki, da se vzdržé ožje volitve. Pozneje se je pa zopet

to preklicalo, samo radi tega je umljivo, da je dobil naprednjaki kandidat pri ožji volitvi manj glasov. Preklican je bil sklep, da se razvidno spozna neznajna zveza med klerikalci in socialnimi demokrati. 4. Socialnodemokratska-klerikalna zveza je bila sklenjena pod osebim posredovanjem dr. Šusteršiča že v nedeljo pred volitvijo prishodu, katerega sta se vdeležili obe stranki.“

Seveda, kar nas je Idričanov, smejemo se takim bedastim razpravam. Saj smo bili vsi v sredi boja, domalega vsi smo se ga vdeležili. 300 volivcev, in na volišče jih pride prvokrat 286, drugič 276! Koliko krajev imate tako zavednih? „Slov. Narod“ je pisal sam, da liberalci niso bili pripravljeni na tako vdeležitev, zato so za prvo volitev preskrbeli premalo glasov. Tako je liberalna gospoda! Mislili ste, da bode kakor drugokrat ter bode ljudska masa doma ostala. Liberalci so dobro vedeli, da ljudstva nimajo za seboj, zato si ga tudi niso drznili pridobiti. Tolažili so se s tem: Bode pač kakor doslej, delavec se ne meni za volitev in dela ne bo pustil radi volitve. Ne govorite tedaj, da so sklenili socialni demokratje in katoliški narodnjaki kak kompromis, temveč lojalno priznajte: **Katoliško-narodna stranka v Idriji si je vzgojila volivce.** Liberalna stranka si v zadnjih šestih letih ni pridobila do cela nič mož, oni, kateri se v prejšnjih letih niso zanimali prav nič za volitve, prestopili so sedaj, ko so bili poučeni, večinoma na katoliško-narodno stran. Glejte le razmerje glasov: Pred šestimi leti je dobil vrli katoliško-narodni kandidat Stegnar okoli 40 glasov, par let pozneje samostojni, a od nas podpirani Koblar okoli 60 glasov, lani od nas podpirani Šuman 100 (brez uradniških okoli 85) glasov, letos katoliško-narodni Arko 125. Ali se liberalcem niso že prej oči odprle, da mora enkrat tako priti, da propadejo, ko se je število njih glasov mej tem vedno sukalo med 90 in 130?

Sedaj smo za enkrat obračunali. Kot poštenjaki damo pa tudi lahko odgovor, da ne bodo časniki nadalje razpravljali, kakor bi bili mi glasove pritihotapili ali s kakimi kompromisi pridobili.

Pred vsem je vodstvo katoliško-narodne stranke v Idriji neutrudno delalo. Liberalci imajo navado, da vpijejo in delajo zadnje dni. Saj smo tudi letos to videli. Tu so liberalci obetali kak zid, tam kak vodnjak, drugod kako drugo dobroto. To je bilo doslej vedno v navadi. Po volitvah se pa niso nič zmenili. Katoliške stranke možje so ljudstvo poučili po časnikih in zlasti na shodih, koliko je verjeti takim obljubam. Pa tudi to so jim pojasnili, s čegavim denarjem se sploh plača, ako se kaj naredi. Občinskih doklad liberalni agitatorji malo plačajo, ker večinoma niso davkoplačevalci. Tudi to je ljudstvo zvedelo, da je občinski odbor voljen od ljudstva, da skrbi za ljudske potrebe. Ako torej kaj stori, izpolnil je le svojo dolžnost, ako pa ne izvršuje svojih dolžnosti, pomagajo si volivci zopet lahko z boljšimi možmi.

Zlasti so pa volivci spoznali, pri čem da so, ko so videli grozovito nasprotovanje liberalcev proti vsemu, kar je ljudstvu všeč. Dve gospodarski zadrugi imamo v Idriji. Kak strahovit boj so pričeli liberalci proti njima! Neki liberalni trgovec je prodajal ali pa tudi zastonj dajal brošuro „Izgubljeni Bog“; to je prav prišlo, ljudstvo je spoznalo, kako ostudno obrekujejo liberalci zadrugne voditelje — oklenilo se je še tesneje zadrug. Ob enem pa so delavci volivci že tedaj obračunili z nasprotniki zadrug. Ob zadnji deželnozborski volitvi so videli liberalci, da imajo res delavsko ljudstvo proti sebi. Delavci nevolivci so kar sami od sebe prostovoljno vstrajno agitirali za protiliberalnega kandidata. S tem so naši možje izplačali liberalce, kateri niso hoteli dovoliti krščanskemu gospodarskemu društvu, da bi smelo vino točiti čez cesto svojim udom v odprtih steklenicah, dasi ima društvo že nad tri sto udov.

Liberalci so podlegli radi svoje občutljivosti. Koliko debelih so morali spraviti ka-

toliški narodnjaki. Ali se ne spominjate, kako ste poštenjake blatili po „Jednakopravnosti“? Vse, kar je imelo le videz madeža, porabili ste, da bi jih ljudstvu pristudili. Celo delavce ste ovajali, da bi jih pripravili ob kruh, ako nočejo trobiti v delavstvu sovražni rog. Ali mislite, da je delavcu to všeč? Dne 19. septembra ste spoznali, da je delavec kolegijalen. Nasprotno pa vaši možje! Ali mar ne porabite vsake najmanjše prilike, da pred sodiščem tožite ali vsaj pretite s tožbo ubogim delavcem, ako se čutite le najmanje žaljene? S tem se nihče ne prikupi.

To so bili pripomočki, da je ljudstvo spoznalo s kom ima opraviti. Pot za volitve ste katoliški stranki, proti kateri ste najhuje divjali, sami uglasili. Agitacija ni bila težavna.

Pa tudi v zadnjem hipu so liberalci pokazali svojo ljubezen do delavstva, ker so se bali na Majaronov shod vabiti govornike katoliško-narodne stranke. Sedaj vpijejo o kompromisu s socialnimi demokrati! Ga ni bilo treba, delavci-volivci so vedeli sami, kaj jim je storiti.

Ko je bil shod katoliško-narodnih volivcev dne 15. septembra, so želeli priti tudi voditelji socialne demokracije. Pustili smo jih. Še tako lojalni smo bili, da je smel govoriti nasprotni kandidat ter celo na našem shodu razviti svoj program. Vi ste z žandarmerijo zastražili vrata, da nismo ne mi ne socialisti mogli na Majaronov shod, ker ste se bali ljudstva. Sedaj javkate. Ali res mislite, da je delavec tako propadel, da bode onega volil, katerega ne sme ne videti ne slišati, kateri se zavaruje z orožniki pred njim na večer pred volitvijo.

Liberalci so padli, ker so pokazali, da nimajo srca za ljudstvo. Še pred volitvijo so zmerjali socialiste z „žlindrovci“ — pol ure pozneje naj glasujejo zavedni socialisti pa za stranko psovalcev! Brez kompromisa je prodril Arko. Naj bi se delavskim stanovom tudi drugod odprle oči!

Domače novice.

Pogum nam raste. Izid volitev v mestih je slovenske liberalce na Kranjskem še hujše poparil, kakor oni na kmetih. Mislili so si, da so mesta že tako popolnoma liberalna, da si sploh nihče ne bo upal postaviti se njihovim kandidatom nasproti. Sedaj pa tolika prevara! Kljub vsemu besnenju „Naroda“ in njegovih bratcev, vključ najtesnejši zvezi z Nemci, ki je prinesla v škodo naroda kupljeno podporo zlasti dr. Ferjančiču in Cirilu Pircu, vključ temu, da je bilo vse uradništvo poslano v boj za liberalne kandidate, vključ temu, da so se liberalni možnjčki olajšali za mnogo ti-sočakov, vender — tako pogorišče! Prvo mesto za Ljubljano, slavno mesto Idrija, je postalo protiliberalno in v mnogih drugih mestih in trgih se liberalna stranka le še komaj vzdržuje na svojih hromih nogah. Dolgo časa so zadržavale procvit mest liberalne fraze. Zadnja, neizmerno neumna fraza je bila, da bodo nemški veleposestniki rešili mesta. A meščanom se je začelo jasiti, da to nikamor ne kaže. Prijaznost s trdnimi kmeli more koristiti trgovcem in obrtnikom po mestih, jedino le zveza z našimi ljudmi jim pomagati, nikdar pa ne gojitev nasprotstva do krščanskega kmečkega življa po jedni strani, po drugi strani pa ljubkanje z 89. oziroma le 53. možici, ki ničesar več ne proizvajajo, ampak le gledajo propadajoče svoje graščine, stoječe ob bobnu. Trgovski in gospodarski interesi tedaj silijo meščane, da popuščajo boj za slamnati liberalizem. Zlasti to nekateri že dobro čutijo, da se kmet vedno bolj zaveda, in da bi organizacija kmetov lahko silno prekrizala račune liberalnim mestnim kričacem. Razun tega je po naših mestih in trgih ostalo precej narodnega ponosa. Nekoliko časa so meščani še za silo držali svoje hrbte, da so nosili zvezo z nasprotniki našega naroda. Ali vsaka reč ima svoje meje. Sedaj, ko se Nemec hoče vgnezditi predrznejše celo na Kranjskem, ko ustanavlja nemške vrtnice celo v slovenskih Jesenicah, je začelo sapo zapirati tudi zagriženim naprednjakom. Osrmočeni polagajo iz rok „Narod“, kadar čitajo v njem: „Mi imamo večino; 11 Nemcev in devet liberalnih Slovencev bo izstradalo slovenske kmete in nabilo prebivalce

300 slovenskih občin.“ Saj tudi drugače biti ne more, kakor da jih je sram tega žalostnega junštva. Na meščane vpliva idealno nadahnjeno slovensko dijaštvo, ki s studom sliši govoriti o famozni Tavčarjevi večini v deželni zbor in odboru, dobro vedoč, da nam ni v čast in ne v korist, če je med 19. gospodarji kranjske dežele 11 Nemcev. Na trezno meščanstvo vpliva zadnje dni tudi izgled Čehov, ki so si prijateljski podali roko med seboj, da bodo tem pogumnejše nastopili proti tistemu nasprotniku, s čigar člani skupaj v enem gnezdju sede naši liberalni srakoperji. Veseli nas, da se je v kranjskem deželnem zboru kvalitativno in kvantitativno učvrstilo zastopstvo dežele z možmi, ki zastopajo naše nazore. Kakor levi naj planejo čili junaki na vsakega izdajalca slovenske časti in gmočnih koristij našega naroda. Pogum bo našim ljudem rasel od dne do dne ne-le na kmetih, ampak tudi v mestih.

Vodovod in električni nameni v Kranju. V posebni izdaji Gorenjca od 18. t. m. smo brali: „Kokrški vodovod bo za mesto mnogo cenejši od prvega, vrhu tega bo pa občina lahko izkoristila vse svoje vodne sile ob Savi v električne namene.“ Bodi nam dovoljena uljudna prošnja, da nam g. pisec v prihodnji številki „Gorenjca“ blagohotno razloži, na kakšen način da se bode to zgodilo, „da bo Kokrški vodovod za mesto mnogo cenejši od prvega.“ To prosimo naj nam pove tako bolj po domače, da ga bomo razumeli. — Na dalje ga prosimo, naj nam izda vendar enkrat že tudi čas, do kedar smemo pričakovati da bode — kljub Pavšlarjevi trditvi — voda iz Kokre po ceveh pritekla v Kranj, seveda, ako ostane dosedanji napredni, liberalni in delavni mestni zastop na krmilu. — Še bolj nejasen in temen je drugi del navedenega stavka: „da bo vrhutega občina lahko izkoristila vse svoje vodne sile na Savi v električne namene.“ Zakaj pravi: „bo lahko izkoristila“? — Ali še napredni gospodje v mestni hiši niti sedaj nimajo trdne volje, jih izkoristiti? — Pa kako učeno se to bere: „vodne sile na Savi v električne namene“ samo da bi še le imeli na koga se obrniti, ki bi nam razložil, kakšni so ti električni nameni našega mestnega zastopa. Najmanj štiri leta jih gospodje valijo, a še jih niso izvalili. — Moral je prej priti podjeten trgovec, kateri bode, — kakor se kaže — od svoje naprave imel lepe dobičke, nego so se gospodje na našem rotovžu vzdramili. V enem letu bode njegova naprava dovršena. Ali naš mestni zastop tega ne bi bil mogel v enem letu izvršiti? — Ako bi se bil l. 1898 koj lotil tega dela bi imelo mesto sedaj že skoro tri leta svojo električno razsvetlavo, in pa še razven razsvetljave lepe dohodke. Meščani, samo računajte! 72 konjskih sil, do katerih ima mesto na Savi pravico, bi dajalo 1500 žarnic po 16 sveč; (1500 žarnic je lahko radi tega, ker vse nikdar ne gorijo, temveč kvečemu 2 tretjini.) Vsaka žarnica bi se oddala za celo leto za 16 K., toraj bi znašal bruto ali debeli dobiček na leto 24.000 K. — Naprava na vodi s turbino vred bi stala 20.000 K., kabel, to je podzemna napeljava v mesto, 40.000 K., toraj cela električna naprava 60.000 K. Ako se vzame toliko posojila, bi isto bilo po 6°/onih obrestih v 30 letih vrnjeno (zbrisanano.) Vsakoletni stroški za to napravo bi toraj bili: 36000 K. za obresti in amortizacijo (skozi 30 let) in 4000 K. za popravljanje in vzdrževanje, uštevši paznika za po dnevi in po noči, skupaj 7600 K., tako da bi bilo samo pri elektrarni čistega dobička na leto 16.400 K. po amortizaciji kapitala, t. j. po 30 letih, pa 20.000 K. — Ponavljamo, to bi vse lahko bilo, ako bi gospodje v mestni hiši pravočasno spoznali, kaj je za mesto dobro. Kako pa ta stvar stoji sedaj? — Delaven podjetnik je že skoro izvršil električno napravo. Kranj je že prepreden z žicami, da se lahko v vsako hišo napelje elektrika, bodisi za razsvetlavo, bodisi si kot delavna sila. Menda se ne motimo, da si bodo vsi premožnejši meščani že sedaj omislili električno razsvetlavo, oziroma elektriko izrabljali v svoji obrti. V kakšne „električne namene“ pa misli potem še mestni zastop porablja svoje vodne sile na Savi? Mogoče je dvojje: ali jih sploh ne misli ali pa nima resno voljo, vsaj v nekoliko letih napraviti mestno elektrarno. Toda

mesto je v obeh slučajih na škodi; zakaj to je pojasnjeno večinoma že zgoraj. Le toliko še naj pristavimo, da bo tudi v drugem slučaju, ako se namreč res enkrat napravi mestna elektrarna imelo mesto trajno škodo radi tega, ker bo imelo konkurenta, kateri bode že s svojim obstojem zelo znižal vrednost mestne elektrarne, to pa zato, ker se vodne sile ne bodo tako lahko in tako dobro oddajale, kakor bi se brez konkurenta. Poštevati pa je tudi to, da bode sedaj mestni zastop imel mnogo težavniše stališče pri napravi elektrarne, ker so se rodbine, ki ji bodo javno ali tajno nasprotovale, še pomnožile. — Tako je po naši sodbi sedaj presojati vprašanje mestne elektrarne v Kranju. — Če pa ima sl. mestni zastop še kakšne posebne „električne namene“, mu bomo jako hvaležni, ako nam jih blagovoli razkriti; posebno pa bi še nas zanimalo izvedeti, s čim isti opraviči svojo večletno zamudo glede mestne elektrarne? —

Več meščanov — davkoplačevalcev.

Pametne besede o deželnozborski volitvi s kranjskega veleposestva. „Edinost“ piše: Na volitvi v deželni zbor iz veleposestva kranjskega je bila izvoljena desetorica Nemcev in sicer je bilo oddanih 53 glasov. Slovenski veleposestniki se niso udeležili volitve. Torej poslušajte, ljudje božji, to dvojno: a) Teh 53 bolj ali manj veleposestnikov je volilo v deželni zbor osrednje pokrajine slovenske 10 poslancev, nad 400.000 glav prebivalstva kmetijskih občin pa je smelo izvoliti borih 16 poslancev! Tu imate kričeč izgled, kakova je tista glasovita volivna geometrija Schmerlingova, ki naravnost pači naravo, da le nemškemu življu tudi v nenemških deželah daje veljavo, kakoršne ne bi smel imeti po nobenem pravu; b) v veleposestvu dežele Kranjske znaša nemška večina morda kakih 20 glav, kje je gospod Körber, da bi ob taki mali diferenci zagotovil, kakor na Češkem tudi manjšini primerno zastopstvo? Je-li njegova tenkovestnost res tako priklenjena samo na Češko, da ga na Kranjskem kar čisto nič ne peče to, da ob taki mali diferenci ima večina vseh 10 poslancev, manjšina pa nobenega? Mar je načelo varstva manjšine lepa reč le v veleposestvu na Češkem, to je: tam, kjer so slučajno Nemci v manjšini?!

Toga candida g. Pirca! Iz Kranja se nam piše: Naš novoizvoljeni deželni poslanec si je krojil svojo kandidatsko suknjo nič manj nego tri leta. Kolikokrat si jo je pomeril ni se mu prilégla; sedaj mu je bila preširoka, sedaj preozka, dostikrat je bila jako slabo sešita da se je preparala, kakor hitro jo je pomeril. Nič mu ni pomagalo naj si je izbral še tako lepo blago iz prodajalne svojega tasta. Kroj ni bil pravi. Uvidel je, da mu suknja ne bo pristojala dokler se bo držal našega domačega kroja. Vedel si je pomagati. Naročil si je najnovejši kroj iz Ljubljane, kakor ga nosijo nemški gigerli, izdelal si po tem kroju suknjo in glej! — jako je dopadel našim volilcem, da so ga takoj poslali v kranjski deželni zbor! Ta kroj so takoj začeli posnemati njegovi prijatelji. Šopirijo se po našem mestu kakor bi ne bili slovenske matere sinovi. Ali vsaka moda dandanes hitro menjava, bodisi, da se skaže kot nepraktična, ali pa naravnost smešna, tako bodo sčasoma uvideli tudi naši meščani, da moda s takim krojem ni prikladna našemu mestu. Slekli mu bodo to po nemškem kroju sešito suknjo, kakor so mu jo slekli že pred tremi leti njegovi prijatelji.

Iz Kranja. Naši liberalci praznovali so zmago s tem, da so na nečuvno surov način zgrajali in piskali okoli farovža. Jezi jih, da so to g. dekanu namenjeno godbo naredili samo za mačke po strehah, ker g. dekana ni bilo doma. „Gorenjec“ mu očita, da je bil v družbi z različnimi Potuški, Šinki in Šifreri! Pripomnimo samo, da je to veliko odličnejša družba, kakor pa tista a la Kokalj in Eržen, s katero se brati naš deželni poslanec.

Kranjski Nemci. V nedeljo je imelo kranjsko nemštvo svoj shod. Opetovano bomo že povdarjali v svojem listu, ako bi se to nemštvo zgrudilo v svoj nič, ako bi je umetno ne podpiral germanizatoričen zistem in poleg zistena tudi slepota Slovencev. Mesto, da bi naši Nemci

zavzimali le skromno mesto male kolonije, uživajoče slovensko gostoljubje, pa igrajo, prav v resnici igrajo ulogo klike, ki faktično gospoduje in se čuti vladarico situacije. Ti Nemci so imeli torej v nedeljo svoj shod in so — po vsej pravici — izrekli svoje zadoščenje na dosedanjih vspehih, sklenivši ob enem, da bodo delo nadaljevali v dosedanji meri. Umeven je tak sklep.

Zveza laških in slovenskih liberalcev. Pri občinskih volitvah v Korminu so se slovenski liberalci združili z zagrizenimi laškimi liberalci proti laški konservativni struji. Glasovi slovenskih liberalcev so odločili zmago laških liberalcev.

Poročilo. Poročil je v torek 24. sept. t. l. dopoldne presvetli knezoškof ljubljanski v škofijski kapeli g. deželnega poslanca dr. Janko Brejca z gđc. Márico Vencajzovo, hčerko g. državnega poslanca svetnika Ivana Vencajza. Bog daj novoporočencema obilo sreče!

V Vevčah vre mej delavstvom, ker je ravnateljstvo pritislilo na delavce z akordnim delom. Več o tem spregovorimo v prihodnji številki.

Iz Kamnika. Tekoče poletje nam je vzelo ugledne može. Prvega je g. Fischer-ja vzela smrt in zdaj skoraj sočasno prebledgega župana Brganta in odvetnika dr. Temnikarja. Zadnjega si je prisodil „Slov. Narod“ za svojega pristaša, pa se je silno zmotil, kajti rajnik je bil dober, zanesljiv Slovenec, nikdar se pa ni prišteval oni „Narodovi“ kliki, ki ga vodi dvojica Malovrh-Tavčar. To je povdarjal čestokrat sam. Bodi mu zemljica lahka! — Takoj pri njegovi smrti se je pa raznesla po mestu vest, da se namerava dr. Kraut preseliti iz Koroške semkaj; to nas je zelo presenetilo. Mislili smo, da potrebuje Koroška svoje slovenske sinove za-se! — Kamnik in okolica si pa tudi želita domačina, in upata, da ga bodeta tudi dobila, vsaj je dosti domačih pravnikov, katerim bo tudi Kamnik ugajal. — Toliko, da se spoznamo. — Sedaj se čuje, da dobimo sem štajarskega liberalnega odvetnika Pikla. Pozor!

Slovenski denar za nemške svrhe. Leta 1902. bodo imeli v Gradcu veliko pevsko slavnost. Sedaj je razpisan natečaj za gradnjo velike pevske dvorane. Za to ultranemško slavnost je dovolila „dežela“ 16.000 K. A ker je dežela po tretjini slovenska, bodo morali Slovenci plačati tretjino, to je: 6000 K. Za uravnavo Pesnice na južnem Štajerju pa ni denarja, razun za — komisije.

Kaj je novega po Slovenskem? Nemški „Parteitag“ se bode vršil za Spodnje Štajarsko dne 6. oktobra v Radgoni. — Stoletna aloa na Igu pri Ljubljani je dosegla v betvi višino 6 m. 30 cm. in ima 30 odrastkov z mnogobrojnimi rumenimi cveti. — Pri občinskih volitvah je v Rihtarovcih pri Radgoni zmagala nemčurska stranka. — Poroča se, da se naselijo v Mariboru jezuitje, in da se že poganjajo zaradi nakupa nekega posestva. — „Südmark“ na Štajarskem ima letos 81 podružnic. — Dantejev spomenik v Pulju bodo odkrili 29. t. m. — V Celovcu se ustanovlja tamburaško društvo „Bisernica“. — Pri ustanovitvi nemškega „fajerbera“ v Globesnici na Koroškem so slovenskega posestnika Štebuc zaklali. — Gosp. dr. Jos. Barle notar v Tržiču je premješčen v Kozje. — V Kamnik pride za odvetnika namestu umrlega g. odvetnika Temnikarja iz Kozjega liberalni odvetnik Pikel. — Ljubljanskega knezoškofa sta obiskala knezoškof dr. Kahn in škof dr. Mahnič. — Kapitularnim vikarjem tržaške škofije je izvoljen Lah monsignor Petronio. Govori se, da postane tržaški škof goriški prošt Jordan. — Umrli so v Ljubljani: absolvirani osmošolec Šuber, mestni nadstražnik Fr. Potoker, krojaški mojster Sark in Katarina Stresan rojena Stibil. — Zastrupil se je v Dobropoljih pri Il. Bistrici znani reški veletržec Ivan Lukežič.

Ciril-Metodovo mladeniško slavnost so obhajali obmejni slovenski mladeniči v nedeljo, dne 15. septembra v Jarenini, v središču narodnega gibanja ob meji slovenski severno od Maribora. Priredilo je slavnost kmečko bralno društvo jareninsko, največ pa se je za njo trudila istega društva mladeniška zveza. Slavnost je nadkrilila vseh pričakovanje. Vse točke vspeh so se izborni izvršile. Lepe pesmi so prepevali jare-

nuski pevci, krasno so igrali mariborski tamburaši. Petje mladeničev, njih govori in deklamacije so vse navdušile. Najbolj je pospešil splošno navdušenje naših mladeničev in vse obile na zboru zbrane množice prepričevalni slavnostni govor benediškega kaplana Marušiča. Kaj lepo je na slavnosti govoril tudi šentiljski mladenič Žebot. Slavnost je sklenila cesarska pesem. Po kratkem odmoru pa so začeli mladeniči mladeniške zveze predstavljati igro „Egiptovski Jožef“. Prvikrat so bili ti mladeniči na gledališkem odru, in vendar so igrali, kakor da bi bili že izurjeni igralci. Vse jih je občudovalo. Mladeniči, ki so prišli od blizu in daleč na to važno slavnost, so bili silno veseli svoje krasne slavnosti. Došlo je tudi mnogo brzojavnih in pismenih pozdravov. Daj Bog, da ta lepa mladeniška slavnost obrodi stoternega sadu v prid stiskanemu slovenskemu ljudstvu ob meji! Živeli značajni in rodoljubni obmejni mladeniči!

Zakaj je Nemcem dobro ime sv. Cirila in Metoda. V Ljubljani in časopisih dela silno veliko šuma neka trgovina v Lingarjevih ulicah, ki se predstavlja občinstvu pod imenom „Manufakturna trgovina pri sv. Cirilu in Metodu v Ljubljani“. Opozarjamo občinstvo, da to trgovino zalaga znani heilovec Minibek. Slovenska blagovestnika sv. Ciril in Metod sta temu Nemcu postala dobra za to, da z imenom teh slovanskih svetnikov dela konkurenco slovenskim trgovcem v obližju. Občinstvo naj tak način konkurence poplača s tem, da ne pozabi pri nakupovanju na domače trgovce!

Nakup plemenskih bikov. Dodatno k notici o nakupu plemenih bikov po deželnem odboru, prijavljamo dotične dneve in sicer: v Ljubljani dné 8. oktobra ob 9. uri zjutraj na dvorišči c. kr. kmetijske družbe na Poljanski cesti; v Jeličnem vrhu pri Idriji dne 14. oktobra ob 11. uri predpoldne (na živinskem trgu); v Mokronogu dné 16. oktobra ob 11 uri predpoldne (na živinskem trgu); v Kranju dné 17. oktobra ob 9. uri zjutraj (na živinskem trgu.)

Razne stvari.

Morilec Mac Kinleya pred porotniki. Pri razpravi proti morilecu Mac Kinleya Szolgoszu so porotniki proglasili obtoženca krivim in bo torej v smislu obstoječih določb umorjen s pomočjo elektrike.

Kuga v Neaplju. V Neplju je nastala kuga. V noči od ponedeljka na torek je neapoljski prefekt sporočil vladi, da je bilo naznanjenih nekaj slučajev kuge. Koj zjutraj v torek je vlada odposlala v Neapelj generalnega sanitetnega nadzornika in mnogo specialistov ter odredila vsakovrstne varnostne odredbe. 500 pristanskih delavcev je dalas sanitarna oblast izolirati. V lacaretu je 24 za kugo obolelih oseb. Kugo so najbrž z ladij zanesli pristanski delavci v mesto, in sicer s tistih ladij, ki so pripeljale kože v Neapolj. Na nekih ladjah se je našlo mnogo za kugo poginoli podgan. Vlada je poslala v Neapolj vse zdravnike, ki so bili v Indiji in so tam študirali kugo.

Novi predsednik zjedinenih držav severo-amerikanskih. Do 4. marca 1905 je zdaj postavljen za predsednika zjedinenih držav sev. ameriksani, dosedanji podpredsednik Todor Roosevelt, kateremu to mesto pristojta po določilu postave, ki zahteva, da v slučaju smrti predsednika na njegovo mesto stopi podpredsednik in vodi državo in njeno politiko v isti smeri kakor umrli predsednik do poteklosti časa za novo volitev predsednika. Todor Roosevelt je rojen v New-Yorku leta 1852 od jako premožne rodovine, katera se je tam iz Holandije naselila. Sedanji predsednik se je uže v mladih letih iztical v politiki, ter je bil uže prefekt v Newyork in komisar pod predsednikom Harrisonom. Slovi kot odločen mož in, je velik nasprotnik Nemcev, kateri bi tudi v zjedinenih državah hoteli imeti prvo besedo. On je določeno povedal, da hoče Ameriko za Amerikane. O zadnji vojski proti Španiji je bil položil podpredsedniško čast in se podal v vojsko. Prošnje vseh političkih oseb niso pomagale, odišel je bil na otok Kubo

in ondi zbral polk dobrovoljcev, s katerimi se je vojskoval pri Sant Jago; ko je bil sklenjen mir povrnil se je v New-York in prevzel podpredsedniško mesto. Atentat v Buffalu ga je privedel do voditelja velikanske in raznaronadne države.

Krompir.

(Eksportna študija kmetovalcem ter gospodarskim zadrugam v poduk in razmotrivanje.)

Pet let je že minulo, odkar pišem o slovenski [prekomorski trgovini. Kedar se gre po svojih slabih in skromnih močeh koristiti narodu svojemu, sem po stari navadi gotov, da najdem predale „Slovenskega Lista“ odprte. Dandanes zamorem veselo konstatovati, da moj trud ni bil zastoj. Goričani so ustanovili s pomočjo dveh goriških denarnih zavodov „Mizarsko zadružno v Solkanu“, prvo velikansko eksportno podjetje, ki se je srečno prerilo z zalogo v Trst ter ustanovi v kratkem muzej pohištva s prodajalnicami na debelo in drobno v Aleksandriji. Avstrija ima v prekomorju bore malo podjetij, ki bi se zamogla meriti z M. Z. v Solkanu, koja bode Slovincem v ponos, avstrijskeje eksportnej trgovini pa v čast. Na Kranjskem se snuje, če sem dobro poučen, ne manj važno podjetje, kmečka lesna izvozna zadruga. Ta dva zavoda rešita prvo slovensko narodno bogastvo, naš les, iz rok tujih pijavk. Da bi me kdo po krivem ne obdolžil, povem še, da jaz pri vsem tem nimam zaslug. Dal sem morda, osnovno idejo, delo je pa izključna zasluga rodoljubov na Slovenskem, v prvi vrsti pa denarnih zavodov v Gorici ter upam za drugo podjetje, i v Ljubljani.

Podjetja, ki se snujejo, ne gre motriti po inoportunih člankih v časopisju. Preidem torej danes na drug zemeljski pridelek Slovenskega, jeden izmed toliko drugih sposobnih za eksport. Dozdaj o tem še nisem pisal, čeravno ga zasledujem že dolga leta po svojem proučevanju v prekomorju. Ta pridelek, naš krompir, se izvažja vsako leto v velikanskem obsegu v prekomorje. Krompirjeva pesen gre po napevu lesene, to je, Slovenec ga je znal do zdaj le pridelati, bogatita ter mastita se ob žuljih slovenske roke naša znana prijatelj Lah in Jud. Eksportna trgovina krompirja je neprimeroma bolj priprosta nego ona z lesom ter potrebuje v primeru z ono prav malo kapitala. Veseli me tedaj, da bom zamogel pri tem pridelku narediti i zadnji korak, to je, indikovati zdravilo. Evo zrno cele zadeve:

Konvencionalna mera v eksportnej trgovini s krompirjem je vreča (žakelj), laški sacco. 1 vreča pomeni vedno in povsod 100 kil. Če pišeš: potrebujem 100 vreč, to pomeni po tem takem $100 \times 100 = 10.000$ kil. Druga konvencionalna mera: 100 vreč = 10.000 kil = 10 ton = 1 vagon. Zadruga, ki hoče tedaj krompir eksportirati, mora paziti na to, da spravi krompir natančno, skrbno le v vrečah po 100 kil v trgovino, ker sicer si dela sama sebi ter trgovcu nebroj sitnosti. Druga konvencionalno priljubljena mera so i vreče po 40 kil, takoimenovane $\frac{1}{2}$ vreče, ki se računijo: $2 \frac{1}{2} = 1$ vreča po 100 kil, kar je nazadnje eno in isto. V gorkem času, v poletju, se krompir v $\frac{1}{2}$ vrečah bolj drži ter so v tem času priljubljene, od septembra, oktobra naprej grejo le vreče. To so nazadnje vse malenkosti, ali ker potrebuje eksportna trgovina mednarodno jednakega jezika gledé mere, je treba na to paziti.

Parniki iz raznih pokrajin v Evropi prihajajo vsak teden enkrat v Egipt. Nadalje se krompir v tukajšnjih zalogah slabo drži. Tako je nastala druga konvencionalna mera gledé časa, to je: teden — settimana. Če pišeš tedaj: potrebujem 300 vreč na teden, to pomeni tedaj: z vsakim avstrijskim parnikom, ki pride vsaki teden enkrat v Egipt, hočem 300 vreč. 300 vreč, 5 tednov: pomeni tedaj 5 tednov hočem vsaki teden po 300 vreč. Tukaj je treba paziti, kajti v istini je naročenih 1500 vreč, a pisavši: 1500 vreč 5 tednov, bi to pomenilo: 5 tednov hočem vsaki teden po 1500 vreč. Če pišeš: 200 vreč, 1 teden; 500 vreč, 4 tedne: 300 vreč, 20 tednov: to pomeni: prvi teden hočem 200 vreč; prihodnje 4 tedne vsaki teden po 500 vreč, itd.

Konvencionalni izrazi so še: franco bordo Trst, franco bordo Aleksandrija. Drugih kondicij eksportna trgovina ne sprejema, sprejemajo jih le laške pijavke v Trstu, a to v kvar kmetu pridelovalcu. Žalibog, najdejo se še zadruga, ki velike koristi pogoja franco bordo Trst niso razumele, kajti eksport krompirja je le v tem slučaju za naše zadruga prikladen. Ako insistira zadruga n. pr. na železnico v X. Y. postavljeno trgovec v Egiptu s tem prav nič ne more začeti, kajti ako hoče imeti krompir se mora nasloviti na Laha ali Juda v Trstu, da pošlje svojega 'agenta na postajo X. Y. Lah v Trstu pridene svojih 50% prvotnej fakturi zadruga, laški ukrcevatelj pridene zopet 50% ter krompir pride tako drag, da z njim ni nič začeti. V tem slučaju imajo dobiček: 100% zopet le Lahi in Judi v Trstu, zadruga nima nič. V tem slučaju sploh trgovcu v Aleksandriji ne kaže obrniti se na zadrugo, kajti za isto ceno ali morda celo boljši kup si more krompir i direktno od laškega trgovca v Trstu dobiti in to mu daje i manj sitnosti in manj pisarij. Kakor sem opazoval, znajo Lahi v Trstu, trgovec in ukrcevatelj, svoje % vedno tako postaviti, da pride krompir od zadruga v Aleksandrijo ravno tako drag ali pa še dražji kot direktno od njih v Trstu. Pogoji: na železnico v X. Y. postavljeno znači tedaj le to: laškej pijavki v Trstu se na milost in nemilost udati. Kogar o tem nisem prepričal, ta pač zadrugam v eksportu ne sme svetovati.

Kaj je tedaj franko bordo Trst? Eksportna trgovina sprejema po navadi le 1000, 2000, 3000 vreč, to je 10, 20, 30 vagonov na enkrat. Vsaka zadruga bo tedaj v kratkem času, v enem ali 2—3 tednih svoj krompir prodala. Avstrijski parobrod, ki hodi Trst—Aleksandrija, odpluje vsaki teden v četrtek iz Trsta ter pride v ponedeljek (3½ dnij) v Aleksandrijo. Parobrod iz Aleksandrije pride vsako sredo v Trst ter ostane do prihodnjega četrтка v Trstu, krca tedaj celih 8 dnij blago. Kaj je tedaj franko bordo Trst? N. pr. zadruga pripravi do petka, sobote na domačej postaji 20 vagonov. Tovorni vlak hodi, recimo 1 dan v Trst. Zajedno s tovrnim vlakom odpotuje kak domačin v Trst, železnica pristavi vagone tik ladje, domačin gre na „Lloyd“ vzame police, vzame par fakinov, ki se ponujajo in v 1—2 urah je krompir, bodi ga tudi 30 vagonov na ladji, to je franko bordo Trst postavljen. Vsaki ima pravico svoje blago sam na ladjo ukrcati, kako in kedar se mu poljubi in to opravi lahko vsak najpriprostejši kmetič. V slučaju pustiti si podražiti krompir po 100 do 150% za nič in nič, je res v nebo vpijoča neumnost. Kakor sem opazoval, so posebno laški ukrcevatelji prave, hudobne pijavke. Njih delo je jedino to, blago iz vagona par metrov daleč na parobrod spraviti. Ko se gre za slovenske zadruga, ki hočejo delati konkurenco Lahom v Trstu, se dogajajo, kakor sem opazoval, te-le lepe reči: mečejo siloma vreče, mečkajo krompir, režejo vreče, jemljejo krompir in nazadnje imajo pa še drznost pristaviti svoje 100% ali pa vsaj 50% k ceni prvotne fakture od zadruga. In kaj je konec? Trgovec refizira sprijeno blago. Kaj-ne, zadruga zdaj toži! Tožba bo se vlekla. Zadruga je na Kranjskem, trgovec v Aleksandriji, lopovščina se je zgodila v Trstu. Da daš i 1000 gld. kje dobiti prič, kdo se v Trstu še spominja, da se je pred toliko in toliko tedni enkrat za kako zadrugo „ščavo“ krompir krcal? Konec, in to je resnična dogodba, ki se baš ni pripetila drugi, pač pa slovenskemu trgovcu, je ta: krompir v Aleksandriji je zgnjil, plači magazinažo, zgubi tožbo!! Evo kaj je vse mogoče, ako zadruga insistira: na železnico v X. Y. postavljeno. Jedino mogoči, jedino popolnoma siguren način eksporta za naše zadruga glede krompirja je tedaj franco bordo Trst v lastnej upravi.

Franko bordo Trst pomeni tedaj: zadruga plača železnico do Trsta, plača najete fakine za prenos na ladjo, in konec. Trgovec naročevalec v Aleksandriji plača potem tu ladjo iz Trsta v Aleksandrijo (za 100 kil okoli 2 kroni), plača 8½% uvoznine v Egipt (Einfuhrszoll), plača izkrcevanje. Pri „franco bordo Trst“ plača tedaj zadruga okoli ¼% prevoznih stroškov in naročevalec ⅔%. Tako je lepo, pošteno, tu ni ugovora. —

„Franco bordo Aleksandrija“ bi bilo tedaj, akoplača zadruga v Trstu še ladjo. Take ponudbe bodo zadruga odbivale, ker zanje niso praktične. Ne bom tedaj nadalje o tem govoril.

Nadalje še o nekih konvencionalnih izrazih. Krompir je ali rumen (I) ali pa bel (II). Krompir je ali podolgast (2) ali pa okrogel (1), ali jamast (3). Krompir je ali velik (a), sredenj (b) ali pa mal (c). Naročam 300 vreč, I/1/a: se tedaj pravi: rumenega, okroglega, velikega 300 vreč. Pri kvalifikaciji krompirja je še treba pristaviti vzgled (aspetto), okus (gusto). Eksportna trgovina pusti vzorce deloma skuhati, opeči itd. da se sezna okus, držečnost, (beli krompir, ki se skuhan razsuje, je najslabši) itd.

Kako tedaj zadruga krompir v direktnem eksportu ponudi? Prej, da govorim o ceni, pristavim še, da se ista zastopi navadno z vrečami vred. Vreče si mora, kar se samo ob sebi razume, zadruga kupiti. V ponudnej ceni bodi tedaj vreča že všteta. Pristavi se še mesec pobiratve krompirja (mesec, v kojem je krompir dozorel) in pristavi se še mesec ali mesci, v kojih je krompir za isto ceno dobiti ali pa za kako različno. Evo praktična ponudba, n. pr.:

Zadruga v X. Y.

Imamo na razpolago:

4000 vreč I/1/b/sept./lep/okusen

franco bordo Trst (z vrečami vred):

1 vreča fres: 5:75: oktober/nov.

„ 6:—: dec./jan./feb. ½

„ 6:20: ½ feb./mar.

„ 6:30: ½ apr.

3000 vreč II/2/a/julij/lep/okusen

franco bordo Trst (z vrečami vred):

1 vreča fres: 3:90: avgust/sept.

„ 4:—: okt./nov.

Cene so po navadi v frankih zlate veljave, grejo pa tudi v kronah ali pa goldinarjih, to so malenkosti.

Jako važni pri ponudbah so vzorci (Muster). Ponudba brez vzorcev nima nikake vrednosti. Kupčija se sklepa jedino le po vzorcih. Prodajalec v Avstriji bode imel vedno lepo ali grdo navado, da svoj krompir predobro kvalificira. Pisal bo rad: I/1/a je rumen okrogel, velik; kvaliteta v vzorcih bo pa le, recimo: I/3/b je rumen, jamast, sredenj. Razlika v ceni je tu velika, pri vreči more hoditi od 1 do 1½ franka. Poslani vzorec je tu sreča ponujalca, kajti ko bi se bil zanašal kupovalec le na besede, naročil bi I/1/a ali dobil le I/3/b. Sledila bi odklonitev, tožba, kjer zgubi vendar le ponujalec. Vzorca so tedaj najvažnejša točka v eksportni trgovini. Poslana ponudba brez vzorcev ni vredna odgovora, in po pravici.

Še neko grdo navado imajo naši ljudje, ki se je tu kvalifikovala za nepoštenost, goljufijo. Slovenec nepošten, goljuf? Čujmo, kaj je to? Imajo navado zbrati za vzorec najlepše kose krompirja. V ponudbi more biti resnica I/2/b, ali poslani vzorec kaže I/1/a, tedaj veliko boljše dražjo kvaliteto. Kupčija in cena se vendar, kakor sem že omenil, sklepa izključljivo in jedino le po vzorcu. V tem slučaju ima trgovec v Aleksandriji vso pravico tožiti o goljufiji in nepoštenosti, kajti poslani krompir je različen od vzorca. Ne pravim, da bi šlo blago slabše kazati, kakor je. Vzorec mora biti kakor je blago v sredini, kakor je v istini. Opozorjam torej še enkrat naše zadruga na velikansko važnost vzorca v eksportnej prekomorskej trgovini. Kdor hoče goljufati, bode goljufan; pride odklonitev, tožba, gotova zguba. Vzorec bodi tedaj sredenj, strogo sredenj! To je ena glavnih točk. Za vzorec se vzame mala cunjica za 4 do 5 kil krompirja. Vsaka vrsta krompirja pride v drugo cunjico, kajti, ako se več vrst v eno in isto dene, se zamore med potjo zmešati in zgaga je neporabna. Te cunjice do 5 kil ena grejo po pošti. Vzorce je poslati istočasno, boljši še par dni pred ponudnim pismom. Ako se v teku časa cena krompirju spremeni, vzorcev ni treba več pošiljati, enkratna pošiljatev zadostuje. V vsaki cunjici bodi listek ki znači kakovost krompirja, da ni zmed. Ako se doma cena krompirju spremeni, pošlje se nova ponudba z novo ceno na dopisnici. Ako po prvej sprejetej ponudbi ni dopisnice, zastopi se, da je cena ostala ista. Ako je med časom

krompir popolnoma ali deloma prodan, treba je to vsem naznaniti, ki so sprejeli eksportne ponudbe. To zahteva trgovska poštenost, kajti sicer zamore trgovec v prekomorju skleniti pogodbo na krompir, ki je že oddan. Škodovati pa naše zadruga vendar nobenemu nočejo.

To so v glavnem konvencionalne navade v eksportnej trgovini s krompirjem, kojih se je treba v lastni prid strogo držati.

Glede fiksovanja cene podam našim zadrugam ter posameznikom, ki pridelajo več krompirja še sledeče podatke, da si zamorejo napraviti takozvani eksportni kalkuli. Krompir se prideluje tudi v Egiptu. Sadi se tu pozno na jesen ter je večinoma zrel aprila mesca. Aprila (konec), osobito pa majnika in junija rabi se tedaj le egiptovski krompir. Iz Evrope ga ni v tem času. Konci junija egiptovski pohaja, začne prihajati iz Evrope. Okoli 2000 vreč ga pride vsaki teden iz Italije, pod imenom patate di Napoli. 1000 vreč vsaki teden iz Francoskega pod imenom pommes de terre de Marseille. Egipet potrebuje vendar 5000 vreč krompirja vsaki teden, primankljaj, to je 2000 vreč vsaki teden se pokrije do septembra meseca iz Grškega, Kipra, Krete in Turškega. Francoski krompir je rumen, jako velik, okrogel, lepega izgleda, izvrstnega okusa, tedaj: I/1/a: non plus ultra. 100 kil franco bordo Marseille se kupuje po 7 do 8½ frankov. Laški krompir je po sredini I/1/b. 100 kil franco bordo, recimo Napoli 5½ do 6½ frankov. Francoski je najdražji. Pri takem blagu so cene, kakor bo vsakdo razumel jako nestalne. Ako je n. pr. na Turškem dobra letina, zamorejo cene neverjetno pasti, tako, da je sploh eksport iz Evrope nemogoč. Meseca septembra ali oktobra neha, da ni posebno dobra letina, turški itd. krompir in septembra začne prihajati avstrijski krompir iz Trsta. Avstrijska ladja ga pripelje vsak teden okoli 2000 vreč. Zgodi se vendar mnogokrat, da Avstrija ceno spodbije in potem pride ves krompir, ki ga Egipet potrebuje, 5000 vreč na teden iz Trsta. Ako se kaj takega zgodi, pravijo v veletrgovini šaljivo, da je Avstrijec Lahu in Francozu črepinjo prebil. Reakcija pride, cene na Laškem in Francoskem padajo, in konec je dostikrat ta, da pride vseh 5000 vreč na teden iz Laškega in iz Trsta malo kaj. Po 6-letnem opazovanju smem zatrditi, da pride v sredini vsaki teden 2000 vreč iz Trsta. Avstrijski krompir prihaja celih osem (8) mesecev v Egipet to je: september, okt., nov., dec., jan., febr., marec in skoro celi april, ker je egiptovski zrel še le konec tega meseca. Iz Trsta pride tedaj vsaki teden 2000 vreč, na mesec več kot 8000 vreč, na leto (8 mesecev) okoli 64 tisoč vreč je 6,400.000 kil (šest milijonov!) je 640 vagonov avstrijskega krompirja v Egipet. V Trstu je veliko Lahov in Judov, ki se pečajo s to trgovino, v znotranjem kupujejo pri drugih ter ga prodajajo veletrgovcem v Aleksandriji. Vsa ta lepa laška družba v Trstu je po navadi med seboj dogovorjena. Dostikrat, ko je v Egiptu cena krompirju jako visoka, se dogovorijo ter začnejo nesramno tlačiti ceno pri kmetu, zaslužijo si tako neverjetne svote suhega zlata v kratkem času. Praktičen izhod, ki ga bom pozneje označil, se tu vsem zadrugam v lastno obrambo nujno priporoča. Koliko od teh šest milijonov kil avstrijskega krompirja je slovenskega, to ne morem določiti, k temu mi manjkajo vsi podatki. Po raznih vprašanjih, po izgledu lanskega leta, ko sem pomagal marsikomu, ki se je na me obrnil do skupne prodaje 80 vagonov, bi sodil, da bo vsaj dobra polovica slovenska, če ne še več. Lahi v Trstu ga prodajajo pod raznimi fantastičnimi imeni: patate di Trieste, patate di Moravia, Ungheria, itd. Kar je ga šlo po mojej priporočbi sem ga krstil: patate slovene, pommes de terre slovenes, slovenski krompir.

V Egiptu gre le rumeni krompir. Imajo namreč babjo vero, da je beli zdravju škodljiv. Tu je vse zastoj, belega, naj bode še tako lep, je le potem kaj zapraviti, ako so mu cene zelo nizke. Največ krompirja se v Egiptu pojé med muhamedanskim postnim mesecem, ramadan. Muslimi, ki se po alkoranu čez dan postijo, napravljajo po zatonu solnca prave orgije požeru-

šstva. Ta mesec potrebuje Egipt po 8000 vreč na teden. Tukaj bi zamogel končati svojo razpravo, vse kar je odveč, bo marsikomu peto kolo. Kmetovalci bi me pa po vsej pravici vprašali: Kaj nam koristijo vse vaše naprave, ako nam ne poveste i zdravila, pota, kako naj za zdaj direktno eksportiramo!? Evo ga:

Kaj z trgovskimi relacijami? Pred leti sem svetoval vsem, ki so se na me obračali, naj se obrnejo na c. in kr. konzulat v Aleksandriji. Obrnili so se, ta jim je nasvetoval nekaj trdk, o kojih nisem bil baš istega mnjenja. Med trgovci s krompirjem ni nobenega Avstrijca-Ogra. Snuje se v Aleksandriji slovenska tvrdka: J. Velkoverh & Sodr. (J. Velkoverh & Cie.), ki se bo pečala z eksportom slovenskih pridelkov. Upam, da se posreči nameravano delo, za zdaj pa še ni nič gotovega. Prišlo je nekaj tožb na tukajšnjem mednarodnem sodišču, a tu konzulat nima nič opraviti. Konzulat naprošen nasvetuje, a ne prevzame za dejanja tretjih nikake odgovornosti. Ker nijeden todslužbečih feldvebeljnov, uradnikov na konzulatu, veletrgovine s krompirjem ne pozna, so soveto istih po navadi dvomljivi, kritiziral bi jih, pa to ni moja zadeva, jaz se za to ne brigam. Po tem takem uvidel sem brž, da s tega kruha ne bo moke. Lanskega leta, ko mi je prišlo več vprašanj o krompirju s Slovenskega, ukrenil sem drugo pot in sicer to-le: V Egiptu je okoli 80 trgovcev s krompirjem, od teh je, recimo, polovica dvomljivih plačnikov, druga polovica dobrih. Od teh 40 dobrih plačnikov, sem si izbral kakih 10 veletrgovcev, — previdnost ni nikdar dosti velika! — 10 veletrgovcev, koji so v tej trgovini obogateli, milijonarji in večkratni posestniki. Naslovil sem se direktno do teh. Naši ljudje, ki so se naslovili na me, so prodali krompir jako ugodno in kakor je pod takimi pogoji samo ob sebi umevno, nikdo ni zgubil niti beliča. Bilo je lansko leto 80 vagonov rumenega, 20 vagonov belega zbok previsoke ponudbene cene ni bilo oddati, odklonil sem zadevo, ker na špekulativno polje principijelno ne hodim. Vsa trgovina s krompirjem v eksportu gre na menjice, plačane na 1, 1½ ali 2 meseca od datuma izvirne zadružne fakture. Menjice: veletrgovec X. v Aleksandriji, posameznik ali druga Y. potom francoske banke „Crédit Lyonnais“ v Aleksandriji. Našinci se najbolj poslužujejo banke „Crédit Lyonnais“, ne samo ker je največja in najstarejša v Egiptu, temveč tudi, ker ima največ zvez z Avstrijo. Ob enem s ponudbenim pismom bo treba i označiti denarni zavod v Avstriji, kjer se želi denar sprejemati. Najbolj v navadi so menjice na dva meseca od datuma fakture. Mačka v vreči nikdo ne kupi ter veletrgovec mora na vsak način čas imeti, da pogleda, če odgovarja blago vzorcu, po kojem se je sklenila kupčija. To je za obe strani poštena kupčija. Jaz pri celej tej trgovini prav za prav nimam nič opraviti, v prid naših zadrug ter posameznikov posredujem le tako, da jih spravim v zvezo z bogatimi veletrgovci pošteni, kjer je vsaka zguba nemogoča. Tisti posamezniki ali zadruge, ki bi se hoteli na me nasloviti, zamorejo to storiti direktno: dr. Pečnik, Aleksandrija (Egipt), Boulevard Ramleh Nr. 15. Na ponudbe brez vzorcev se ne oziram. Dokler zadruge ne pridejo same v Egipt trgovat, bo taka direktna zveza potom zaupnika, kar sem v tem slučaju, še najbolj priprosta. Francoske zadruge (sociétés coopératives agricoles) eksportirajo navadno potom zaupnika (confident, Vertrauensmann).

Kakor sem omenil že začetkoma, je eksportna trgovina s krompirjem, da se na špekulativno polje principijelno ne poda, prav lahka, celo priprosta. Direktni eksport je tu vsakej zadrugi zase lahko mogoč, kapitala ni potreba. Pri našem lesu je to celo drugače. Evo pridelek, ki je lahko tržljiv, naš krompir.

Še nekaj! Gospod Maraž iz Vrtojbe na Goriškem mi piše te dni: Mi prodajamo naš zgodnji krompir na Nemško. To leto je prepozno prišel, ne vemo kam ž njim. Imamo ga štiristo vagonov, cena pada. Ta zgodnji goriški krompir je lep, velik; škoda, škoda, da je bel. In bel krompir v Egiptu ne gre: 100 kil tega belega

krompirja franko bordo Trst ne najde kupca za 4 krone. Ko bi bil rumen, razprodal bi se ves v Egiptu —, in ne za 4 krone, za 7 kron po 100 kil franko bordo Trst. Po zunajnosti je popolnoma podoben rumeni vrsti Marseille, ki hodi po 7 do 8½ frankov v Egipt, franko bordo Marseille. Svetoval bi nujno zadrugam ter posameznikom na Goriškem, in morda i na Notranjskem in Dolenjskem, da poskusijo prihodnjo pomlad s to lepo, veliko vrsto krompirja, ki je rumeni Marseille ter daje v eksportu tako lep zaslužek, ker se plačuje vedno za 2, včasih tudi 3 in 4 franka dražji po 100 kil, kot vsaka rumena dosedanja vrsta iz Slovenskega. Ker je na Francoskem več vrst krompirja, kazalo bi to v Egiptu toli priljubljeno rumeno vrsto z eksportnim imenom Marseille, iz Egipta dobiti, da ne bo zmote. Da se ta vrsta pusti na Slovenskem primerno razširiti ter da ji zemlja in podnebje ugaja, bila bi velika blagodat našemu kmetijstvu, davši mu podvojeni zaslužek. Na Goriškem, zlasti Vipavskem, bi morda i kazalo poskusiti z egiptskim rumenim krompirjem, ki je, če mogoče, še lepši in dražji, kot ta v deželi piramid toli slavljena rumena vrsta Marseille. Kdor bi se za to za naše kmetijstvo velevažno vprašanje zanimal, pripravljen sem, preskrbeti mu direktno iz Egipta te dve vrsti. Živo želeč, da se slovensko kmetijstvo okoristi o mojih proučevanjih, sklepam. Kdor zna misliti s svojo glavo, bo vedel, kje leži kmetijsko težišče, kajti dobro pridelati je nekaj, a dobro prodati dosti več.

Dr. Karol Pečnik,
Aleksandrija (Egipt.)

(Ne bo nam treba opozarjati naših kmetovalcev ter zadrug na izvanredno važnost te eksportne študije iz peresa znanega strokovnjaka g. dr. Pečnika v Aleksandriji. Ker vemo, da bodo vse zadruge ter kmetovalci tudi na Goriškem, Štajarskem in Koroškem hoteli imeti en iztis te velevažne študije, natisnili smo jo v posebni prilogi. Nenaročniki našega lista jo dobijo po 10 h izstis.

Ured. „Slov. Lista.“)

Češnik & Milavec

Špitalske (Lingerjeve ulice)

Ljubljana.

Opozarjata slavno občinstvo pri nakupovanju **jesenskega in zimskega blaga**, za moške in ženske obleke, na nju bogato zalogo.

Cene nizke, postrežba reelna. (34) 3—1

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg šte. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, koverti s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Pri nakupovanju
suknenega in manu-
fakturnega blaga

se opozarja na tvrdko

HUGO JKL

v Ljubljani
v Špitalskih ulicah šte. 4.

Velika zaloga (25) —7

suknenih ostankov.

Iščem

službo vratarja

pri krščanski družini.

Star sem 37 let, oženjen in brez otrok. Govorim slovensko in nemško, službo lahko takoj nastopim. Sprejem službo na Kranjskem in tudi drugod. Ponudbe naj se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista.“ (33) 3—3

Pravo naravno sadno žganje

kakor češpljevec, češnjevce, hrušovec itd. za namako jagod in drugega sadja prodaja samo

L. Benedik, Ljubljana
Dolenjska cesta.

Po pošti pošiljam zaboje po 5 kg s 3 l in po 10 kg s 6 l vsebine po povzetju. (23) —8

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani

ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino

zidarske opeke

zarezane strešne opeke

(Strangfalzziegel) rudeče in orne, z zraven spadajočo

stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz vlitaga železa

lončene peči in štedilnike

lastnega izdelka

Roman-cement

lastnega izdelka

Dovški portland-cement

kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.

Najnižje cene!!!

(22) —11